

30. 6. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Závislá práce ve světle nového rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2025, sp. zn. A Ads 6/2025

Nejvyšší správní soud se ve svém aktuálním rozhodnutí opětovně zabýval hranicí mezi závislou prací a podnikatelskou činností. V projednávané věci posuzoval, zda činnost vykonávaná fyzickou osobou pro obchodní společnost naplňovala znaky nelegální práce podle zákona o zaměstnanosti. V článku přibližujeme klíčové závěry rozsudku a jejich význam pro praxi, zejména s ohledem na tzv. obojetné činnosti a ekonomickou závislost.

Stručný průběh řízení

Správní orgán uložil žalobkyni pokutu ve výši 70 000 Kč za správní delikt spočívající v umožnění výkonu nelegální práce. Zhotovitel měl dle tvrzení správního orgánu osobně a soustavně vykonávat činnosti v provozovně žalobkyně (zejména obsluhu zákazníků, přejímání zakázek, poskytování servisu a inkasování plateb), a to bez existence pracovněprávního vztahu.

Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalobu, které krajský soud vyhověl. Kasační stížnost správního orgánu následně Nejvyšší správní soud zamítl. Potvrdil, že v daném případě nebyly naplněny všechny definiční znaky závislé práce podle § 2 odst. 1 zákoníku práce.

Znaky závislé práce

Nejvyšší správní soud zopakoval, že k závěru o výkonu nelegální práce musí být kumulativně naplněny následující znaky závislé práce:

- práce je vykonávána osobně,
- soustavně,
- podle pokynů jiného subjektu,
- ve vztahu nadřízenosti a podřízenosti vůči tomuto subjektu.

V projednávané věci byly sice správními orgány prokázány znaky osobního a soustavného výkonu práce, nicméně nebyl řádně doložen výkon práce podle pokynů ani existence vztahu podřízenosti vůči žalobkyni.

Správní orgány podle soudu vycházely z nedostatečně zjištěného skutkového stavu. **Například skutečnost, že zhotovitel docházel do provozovny žalobkyně v jejích otevíracích hodinách, není sama o sobě důkazem o výkonu práce dle pokynů.** Klíčová byla podle NSS výpověď, že zhotovitel si určoval, kdy a zda zakázku převezme, přičemž některé pokyny žalobkyně odmítal z důvodu časového vytížení. Takové chování je přitom s výkonem práce ve vztahu nadřízenosti a podřízenosti neslučitelné.

Obojetné činnosti a materiální posouzení

Zvláštní pozornost soud věnoval tzv. činnostem obojetné povahy, tedy činnostem, které lze – podle konkrétních okolností – vykonávat jak v režimu závislé práce, tak jako nezávislou podnikatelskou činnost. Typicky jde o servisní, obchodní nebo poradenské služby. NSS v tomto směru odkázal na svou ustálenou judikaturu (např. rozsudek č. j. 6 Afs 85/2014–39), která zdůrazňuje nutnost tzv. materiálního posouzení. Rozhodující není formální podoba smluvního vztahu (např. označení uzavřené smlouvy), ale reálný způsob výkonu činnosti a povaha vztahu mezi subjekty. NSS výslovně připomněl, že k závěru o závislé práci nestačí pouze to, že osoba činnost vykonává za úplatu, v provozovně jiného subjektu nebo že má kontakt se zákazníky. *„Rozhodující je, zda osoba činnost vykonává dobrovolně, na základě vlastního rozhodnutí a bez donucení, včetně absence ekonomického nátlaku nebo závislosti.“* Inspektorát práce velmi často zastává nesprávný názor, že stejnou činnost nelze vykonávat souběžně v pracovníprávních vztahu a ve vztahu dvou podnikatelů, aniž by zkoumal definiční znaky závislé práce.

V dané věci bylo zjištěno, že:

- zhotovitel vykonával obdobnou činnost i pro jiné subjekty,
- měsíčně fakturoval žalobkyni v rozsahu cca 40 hodin,
- neměl klíče od provozovny žalobkyně,
- samostatně rozhodoval, které zakázky převezme.

Za těchto okolností tak NSS shrnul, že nelze dovodit ekonomickou nebo osobní závislost zhotovitele na žalobkyni.

Důkazní břemeno na straně správního orgánu

NSS zároveň potvrdil, že důkazní břemeno při posuzování nelegální práce leží výhradně na správním orgánu. Pokud chybí přesvědčivá skutková zjištění k naplnění všech zákonných znaků, nelze pokutu uložit. Skutková tvrzení v rozhodnutí správního orgánu navíc postrádala dostatečný podklad ve spise – např. výrok o tom, že zhotovitel jednal „jménem žalobkyně“, správní orgán nedoložil nijak.

Závěr

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu potvrzuje, že mechanický a formalistický přístup k posouzení výkonu závislé práce je nepřipustný. Znaky závislé práce musí být naplněny všechny a současně, a to na základě konkrétních skutkových okolností, nikoliv na základě vnějších formálních znaků nebo domněnek. Rovněž je důležité se zabývat ekonomickou závislostí, ačkoli tato není znakem závislé práce. Zvláště v případech tzv. obojetných činností musejí správní orgány pečlivě zkoumat skutečnou povahu vztahu mezi stranami, a nikoliv jen bez dalšího konstatovat, že se jedná o švarcsystém.

Mgr. Martin Hušek,

právník

JUDr. Adam Valíček, MBA,
advokát

Valíček & Valíčková
advokátní kancelář, s.r.o.

[Valíček & Valíčková, advokátní kancelář](#)

Kanceláře **Brno**: Nám. Svobody 18, Brno

Kancelář **Praha**: The Flow Building, Václavské nám. 47, Praha

Kancelář **Vyškov**: Dukelská 12, Vyškov

Kancelář **Ivančice**: Petra Bezruče 2, Ivančice

Tel.: 770 685 603

email: info@brno-advokatnikancelar.cz

Valíček & Valíčková
advokátní kancelář, s.r.o.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Velké tápání okolo švarcsystému](#)
- [Dva problémy s pracovní pohotovostí](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgánem inspekce práce](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Zákon o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele vstupuje v účinnost](#)
- [Souběh funkce statutárního orgánu a pracovněprávního vztahu - judikaturní vývoj](#)
- [Nejvyšší soud: Příspěvek na penzijní připojištění se řadí mezi pracovní a mzdové podmínky](#)
- [Změny nejen parametrů exekučních srážek pro rok 2026](#)
- [Transparentní odměňování](#)
- [K osobnímu příplatku v platové sféře](#)
- [Odvolání vedoucího zaměstnance z funkce a některé související otázky z HR praxe](#)